

Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

REDACTIE: R. Geurts, Echt. Dr W. Minis-van de Geyn, Maastricht, C. Willemse, Eygelshoven. **Hoofredacteur:** Dr. E. M. Kruytzer, Bosquetplein 7, Maastricht.

Voorzitter van het Natuurhistorisch Genootschap: C. Willemse, Eygelshoven.

Secretaris: Dr E. M. Kruytzer, Bosquetplein 7, Maastricht.

Penningmeester: P. Wassenberg, Hertogsingel 87 A, giro 125366 t.n.v. Natuurhistorisch Genootschap, Maastricht.

ADMINISTRATIE: Adreswijzigingen, opgave van nieuwe leden, bestellingen van Maandbladen te zenden aan het Natuurhistorisch Museum, Bosquetplein 7, Maastricht. Tel. K 4400—4174.

Lidmaatschap f 5.00 per jaar. Het **Maandblad** wordt aan alle leden gratis toegezonden. Prijs voor niet-leden f 7,50 per jaar. Afzonderlijke nummers voor niet-leden f 1,50, voor leden f 1.00. Auteursrechten voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging van de maandvergaderingen, blz. 85 — De natuur in, blz. 85 — Verslag van de maandvergaderingen, blz. 85 — **H. Engel** en **M. Meijer:** Notes sur les échinides du tuffeau de Maastricht (Maestrichtien, Dumont, 1849) II, blz. 88. — Verslag over 1953—1956 van het ringstation „Maastricht en omstreken”, blz. 94. — **Dr. J. Hofker:** Foraminifera from the Cretaceous of Southern Limburg, Netherlands, XXVII—XXIX, blz. 98. — Comité voor Vogelbescherming, blz. 103. — Jaarverslag 1952—’56 van het Comité voor Vogelbescherming, blz. 104. — Boekbespreking, blz. 105. — Boekaankondiging, blz. 108. — Nederl. Ornithologische Unie, blz. 108. — Publicatie X, blz. 108. — Uit eigen Kring, blz. 108.

AANKONDIGING VAN DE MAANDVERGADERINGEN.

Te Maastricht op woensdag 4 sept., om 19 uur, in het museum.

Te Heerlen op woensdag 11 sept., om 19 uur, in de R.K.H.B.S.

Te Maastricht op woensdag 2 okt., om 19 uur, in het museum.

De heer P. J. H. Kemp zal spreken over „Vogelgeluiden tijdens de trek (toegelicht met geluidsopnamen)”.

Te Heerlen op woensdag 9 okt., om 19 uur, in de R.K.H.B.S.

DE NATUUR IN.

Zaterdag 7 september geologische excursie naar de Kunradergroeve, onder leiding van de heer B. J. Romein. Vertrek uit Maastricht per trein om 14.13 uur, retour Voerendaal. Wandelen naar de Rijksweg. Uit Heerlen per L.T.M.-bus, lijn 16, om 14.35 uur. Uitstappen in Voerendaal, Hoge weg, Centrum.

Zondag 22 september paddestoelenexcursie naar de Brunsummerheide, onder leiding van de heer M. Mommers. Samenkomen aan het

station Heerlen, om 14.15 uur. Vertrek trein uit Maastricht om 13.46 uur.

Zondag 13 oktober paddestoelenexcursie naar de Ambyerheide, onder leiding van de heer M. Mommers. Vertrek per trein uit Maastricht, om 14.13 uur, uit Heerlen om 13.54 uur. Retour Meerssen.

Zaterdag 26 oktober naar bossen in de omgeving van Valkenburg. Vertrek per trein uit Maastricht, om 14.13 uur, uit Heerlen om 14.22 uur. Retour Valkenburg.

VOOR JEUGDIGE BELANGSTELLEN-
DEN is er een bijeenkomst in het natuurhistorisch museum te Maastricht, op *woensdag 16 september*, om 14.30 uur, waar nieuwe plannen zullen worden besproken.

VERSLAG VAN DE MAANDVERGADERINGEN.

te Maastricht, op woensdag 3 juli 1957.

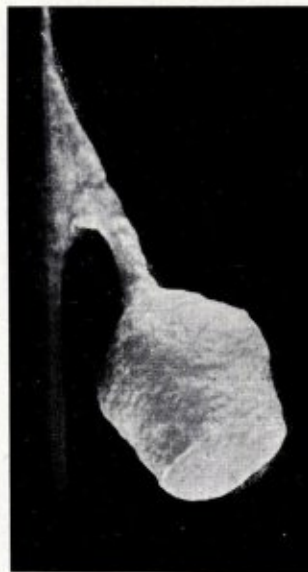
Na de opening door de voorzitter, **Dokter Willemse**, deelt de heer **Kruijtzter** mede, dat hij van graaf **Bentink** uit Amerongen voor het archief van het museum heeft ontvangen de notities omtrent de vangsten van *Microlepidoptera*, gedaan door een zestal entomologen uit de vorige eeuw. De door hen gevangen soorten (238) vormen samen de collectie *Microlepidop-*

tera van Maurissen, welke zich bevindt in het Instituut Van Beneden te Luik. De medewerkers van Mr. A. H. Maurissen (1823—1892) waren Snellen (Rotterdam), Van Medenbach van Rooy (Arnhem), Van den Brandt (Venlo), Heylaerts (Breda) en Ritsema (Overveen). De collectie bestaat in hoofdzaak uit niet-limburgse soorten. Wie bovengenoemde notities wil raadplegen, kan ze ter inzage krijgen. Spr. herinnert er aan, dat het geval Maurissen — al of niet opname in de Ned. Entomologische Ver. — heel wat stof heeft doen opwaaien, omdat verschillende leden van mening waren, dat Limburg faunistisch niet tot Nederland behoorde. Na lange discussies besloot men eindelijk — in 1864 — Maurissen toe te laten. Spoedig daarna volgde Van den Brandt uit Venlo.

Verder kan de heer Kruytzer wijzen op een nieuwe vindplaats van de roodwier *Hildenbrandtia rivularis* (Liebm.), nl. het riviertje de Landeus bij Mechelen, ontdekt door het heer W. Felder (mei 1957), die een paar stenen met deze roodwier aan het museum geschonken heeft (vergel. Natuurh. Maandblad 1954, pag. 77 en 82). Verder hebben wij van Prof. C. H. H. Seevers uit Chicago ontvangen "A monograph on the termitophilous Staphylinidae (Coleoptera), 1957". In dit boek zijn ook verwerkt de in ons museum aanwezige *Staphylinidae* (kortschildkevers) uit de collectie Wassmann, met uitzondering van de *Pygosteninae*, die later door dr. Kistner uit Chicago zullen worden besproken.

De heer Dijkstra zag op 8 juni een ijsvogel langs de Geul tussen Schin op Geul en Oud-Valkenburg. Daar de Geul hier steile wanden heeft is het niet onmogelijk, dat de ijsvogel daar gebroed heeft. De heer Van Noorden laat een pas verschenen boekje uit de Kosmos-Naturführer rondgaan, nl. „Unsere Moos- und Farnpflanze” van dr. D. Aichele en dr. H. W. Schwegler (Stuttgart).

Zr. M. Christilla laat rondgaan een wit, ampulvormig nestje, vastgehecht aan een grasspriet (zie foto). Oorspronkelijk werd gedacht aan het nestje van de graafwesp *Eumenes*, maar nader onderzoek bracht aan het licht, dat wij hier te doen hadden met het z.g. feeënlampje, het eier-nestje van de spin *Agroecia brunnea* Blackw. Deze spin, die vrij gewoon is in de omgeving van bossen, behoort tot de z.g. zakspinnen en

Het feeënlampje
(foto C. Willemse)

leeft op de bodem tussen mos, bladeren en gras. Het moederdier spint dit uitermate sierlijke nestje van sneeuw witte, uiterst fijne, zijdeachtige draden. Het bevat twee afdelingen waarvan de bovenste een 50 tal eieren bevat, waarbij ieder ei door een draad aan het dak van het kelkje is bevestigd. Het geheel is van onderen afgesloten door een gesponnen plaatje, waarin enige radiaire tekening te zien is. Gewoonlijk zal het moederdier het witte nestje bedekken met kleine deeltjes zand, leem of klei, waardoor het nestje veel minder zichtbaar wordt en, wat de hoofdzaak is, moeilijker toegankelijk voor de sluipwespen van het geslacht *Gelis* en *Hemiteles*, die parasiteren in de eieren van de spin. Het is nog niet geheel bekend hoe de spin dit nestje fabriceert, aangezien zij door haar nachtelijke levenswijze dit alleen gedurende de nacht doet.

De heer Kemp vertelt ons zijn waarneming van de wespendif (Pernis apivorus). Zaterdag 22.6.'57 te ca. 14.15 h stond ik ten Z. van de brug over het Juliana-Kanaal bij IJtteren te kijken naar de kokmeeuwen en eventueel andere vogels, die zich ophouden bij een kleine „plas”, die ontstaan is door uitgraving van grond voor ophoging van andere terreinen en waar later een uitbreiding van de Beatrixhaven zal komen. Plotseling vlogen de ca. 10 kokmeeuwen op. Ik

veronderstelde onmiddellijk onraad. Omhoogkijkend zag ik een roofvogel van het buizerd-type uit het Z komend kringen beschrijvend naar het N trekken ongeveer parallel aan het Juliana-kanaal. Ofschoon ik een 10×65 kijker gebruikte, gelukte het niet enige tekening van betekenis in het bruine verenkleed van de vogel te ontdekken, misschien vanwege het tegenlicht. Wel merkte ik even later een zeer eigenaardige beweging van de vleugels op, die de vogel de vleugels zeer hoog, vrijwel vertikaal, boven het lichaam bracht en enkele „wielachtige” bewegingen maakte, waarbij de vleugels echter niet bijzonder ver uit de verticale stand gebracht werden en de vogel niet merkbaar aan hoogte verloor. Ik nam toen de vogel op en vond, dat het een vogel van buizerd-type was, met dien verstande, dat de kop iets verder voor de vleugels leek uit te steken en de staart iets langer scheen. Ik dacht toen aan een wespendif, maar hoe ik ook verder keek, ik kon niet de bekende banden onder de staart ontdekken; mogelijk dat het tegenlicht dit verhinderde.

Thuis gekomen heb ik de zaak eens onderzocht. De boeken wijzen op deze vleugelbeweging van de wespendif, maar spreken alleen hierover bij de balts-vlucht, zoals b.v. Van Ommen: „Over de jachtwijze van de in Nederland voorkomende roofvogels”, die op p. 18 zelfs een schematische tekening hiervan geeft. Maar P. Barruel: „Les Oiseaux dans la nature”, pag. 72, schrijft over de Bondrée — *Peris apivorus*, in de laatste alinea: „Il lui arrive de temps à autre, pendant le vol sans battement, de dresser les ailes verticalement et de les secouer d'un mouvement latéral. Cette action est particulière à la Bondrée.”

Dhr. Hens, die ik de waarneming schreef, neemt ook aan dat dit zeer waarschijnlijk een wespendif is geweest en merkt op, dat de bandering van de staart bij veldwaarnemingen wel niet te zien is. Voorts schrijft hij, dat de broedtijd valt van einde mei tot in juli, zodat het nog best een late baltsvlucht of het restant daarvan kan zijn geweest, wat hier is waargenomen.

Het maandblad De Wielewaal (1957, pag. 180) vermeldt, dat de wespendif in 1955 nog gebroed heeft in een bos ten N.W. van Maaseik. Wij kunnen dus veilig aannemen, dat het dier een wespendif van het donkere type betrof.

Na deze mededelingen begeven wij ons naar de grote zaal, om daar de kleurendia's te zien van het grottenaquarium Aqua-Fauna te Geulem, waarvan de heer Marquet de directeur is. De heer Driessens houdt eerst een inleiding over het maken van dierenfoto's en wij leren hieruit, dat dit vele moeilijkheden met zich meebrengt en een grote vaardigheid vereist. Ook tijdens de vertoning van de dia's is de heer Driessens voortdurend aan het woord op de band-recorder. De voorzitter dankt in hartelijke woorden de heer Driessens voor de mooie en leerrijke avond en spoort de aanwezigen aan het grottenaquarium te Geulem te gaan bezichtigen.

te Heerlen, op woensdag 10 juli 1957.

Br. Arnoud deelt het volgende mee: Einde mei zag ik een twintigtal gierzwaluwen en een huiszwaluw druk vliegen boven het rechte rustig stromende gedeelte van de Geul bij de zwarte brug te Epen. Zij vingden daar en boven het aangrenzende weiland met niet falende zekerheid sub-imagines van *Ephemeridica danica* Müll., grote eendagsvliegen, die bij voortduring uit de Geul opstegen. Talrijke exuvia van deze insecten dreven samen op stille plaatsen langs de oever. De lekker hapjes werden ineens opgeslokt.

De heer Coonen heeft enige satijnvlinders meegebracht en vertelt, dat een hele zwerm van deze om de verlichte lantaarns langs een gedeelte van de Akerstraat te Heerlen zwermden tijdens de zeer warme dagen in het begin van juli. Verdoofde dieren vielen in zulke grote getale naar beneden, dat het leek op een sneeuwbuï.

Naar aanleiding van het artikel van de heer Hussen in het Maandblad deelt mej. Janssen mede, dat de hamster ook te Meerssen voorkomt, aangezien de kat van een kennis van haar in korte tijd drie jonge exemplaren gevangen had.

Tenslotte doet de heer Van de Bosch enige mededelingen over orchideeënvondsten en vermeldt tevens, dat omstreeks Hemelvaartsdag op barbaarse wijze geplukt is op een terrein onlangs door Staatsbosbeheer gekocht. Unaniem is de vergadering van mening, dat het verstandig is, namen van vindplaatsen in couranten- en tijdschriftartikelen te vermijden.